

De Tweede Kamer heeft het afgelopen jaar een motie aangenomen die ertoe leidt dat in 2018 door de burgerlijke gemeenten geen adreswijzigingen meer zullen worden verstrekt aan de Stichting Interkerkelijke Ledenadministratie (SILA). De indiener van de motie, D66 Tweede Kamerlid Gerard Schouw,) betoogde dat het niet zou stroken met de scheiding van kerk en staat, dat het zou gaan om een kwalijke voorkeursbehandeling van kerken, dat het geen taak van de overheid is om kerken met hun administratie en ledenbestanden te helpen, en dat het tevens een schending van de privacy betreft.

In de discussie die volgde noteerde ik o.a. de navolgende “argumenten”:

- het is in strijd met het beginsel van gelijke behandeling;
- aan het “onderdeel van een religie” zijn, kan geen recht worden ontleend om iets te krijgen waar anderen ook geen recht op hebben;
- geen enkele private partij zou toegang moeten hebben tot het GBA;
- mensen klagen over het feit dat ze post van de kerk krijgen waar ze niet om hebben gevraagd, bijvoorbeeld als ze zijn verhuisd naar een andere gemeente;
- het zou bijzonder moeilijk te zijn om je uit te schrijven bij een genootschap;
- het schendt basale privacyrechten van mensen, die zelf moeten kunnen beslissen over wie hun persoonsgegevens krijgt;
- het gaat maar om “gemakjes voor kerken”.

D66 zette het beeld neer dat kerken vrij toegang hadden tot het GBA en daarin vrij konden rondneuzen. Dat leverde reacties op van mensen die dat een grove schending van hun privacy vonden. Op zich heel begrijpelijk, maar het beeld is vals. Geen enkele organisatie heeft inzage tot het GBA, maar kunnen door gemeenten op de hoogte gesteld worden wanneer er een mutatie (bijv. verhuizing of overlijden) optreedt bij een van hun leden.

Tot 1994 hield de overheid in het bevolkingsregister bij tot welke kerkelijke gezindte iemand behoorde. Nadat de regering hier een einde aan maakte, werd de Stichting Sila in het leven geroepen. In de algemene maatregel van bestuur bij de Wet GBA is Sila aangewezen als het samenwerkingsverband van kerkgenootschappen en andere genootschappen op geestelijke en levensbeschouwelijke grondslag. De stichting ondersteunt de administratie van zeven kerken door het landelijke schakelpunt te zijn tussen de kerken en het GBA. Mutaties worden door gemeenten doorgegeven aan Sila, die deze vervolgens doorgeeft aan het desbetreffende kerkgenootschap. Volgens Schouw “een voorkeursbehandeling die moet stoppen”. Overigens kan iedere burger bij zijn gemeente kenbaar maken dat zijn gegevens niet aan derden mogen worden verstrekt. En als men niet langer te boek wil staan als zijnde lid van een kerkgenootschap, kan men de moeite nemen een bedankbriefje te schrijven.

In de discussie is er o.a. door minister Plasterk op gewezen dat niet alleen het Sila, maar ook o.a. de NS, pensioenfondsen, instellingen voor onderwijs en zorg, zorgverzekeraars, het Bureau Kredietregistratie en de Kamer van Koophandel gegevens van het GBA krijgen. Ook op dit punt zette Schouw een vals beeld neer door te stellen dat “andere derden die ook een belangrijke functie in de maatschappij vervullen” geen inzicht in de GBA-gegevens hebben. Volgens Plasterk moet men de gegevensverstrekking vooral zien als service, die door de betrokken organisaties zeer wordt gewaardeerd. Door de pijlen exclusief te richten op het Sila, maakten Schouw c.s. duidelijk dat het er inderdaad om te doen was, speciaal kerkgenootschappen de toegang tot deze service te ontnemen. Maar met een voorkeursbehandeling, schending van privacy, of zelfs een aantasting van de scheiding tussen kerk en staat, heeft het allemaal niets te maken.